

Mistä vuonna 2019 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?

Tiina Palotie-Heino
Jukka Lampi
Ismo Risku

Eläketurvakeskuksen tilastoja 08/2021

Mistä vuonna 2019 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?

Tiina Palotie-Heino
Jukka Lampi
Ismo Risku

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Phone: +358 29 411 20

E-mail: firstname.surname@etk.fi

Helsinki 2021

ISSN 2343-3558 (verkkajulkaisu)

Tiivistelmä

Tässä selvityksessä eritellään vuonna 2019 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden työeläkkeiden karttumisperusteita. Tämä on päivitys kaksi vuotta sitten tehdylle vastaavalle selvitykselle, jossa tarkasteltiin vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneitä ([Mistä vuonna 2017 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?](#)).

Vuoden 2005 alusta lähtien eläkettä on karttunut vuotuisten työansioiden ja useiden sosiaalietuusjaksojen perusteella. Lisäksi eläkettä on karttunut työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan perusteella. Selvityksessä eritellään sitä, missä määrin vuonna 2019 alkaneet vanhuuseläkkeet perustuivat vuoden 2004 jälkeen kertyneeseen eläkkeeseen ja missä määrin se oli karttunut vuodesta 2005 lähtien edellä mainittujen karttumisperusteiden mukaan. Lisäksi verrataan vastaavia tietoja vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle jääneisiin.

Vuonna 2019 alkanut työeläkelakien mukainen vanhuuseläke oli keskimäärin 1 793 euroa kuukaudessa. Miehillä se oli 2 041 euroa ja naisilla 1 569 euroa. Nämä keskiarvot sisältävät suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet, osittaiselta vanhuuseläkkeeltä ja työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet. Kansaneläke ja takuueläke eivät sisälly tähän selvitykseen. Suoraan vanhuuseläkkeelle jääneiden keskimääräinen työeläke oli 1 874 kuukaudessa.

Keskimäärin 42 prosenttia alkaneiden vanhuuseläkkeiden määrästä oli karttunut vuoden 2004 jälkeen. Osuus nousi viisi prosenttiyksikköä kahdessa vuodessa.

Vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä keskimäärin lähes 90 prosenttia perustui suoraan ansiotuloihin. Vajaat 11 prosenttia oli karttunut tulevan ajan (6,7 % eli 50 €/kk) ja sosiaalietuusjaksojen perusteella (4,0 % eli 30 €/kk). Tulevan ajan karttuman merkitys kasvoi hieman, mutta sosiaalietuusjaksoilta kertyneen eläkkeen osuus laski hieman verrattuna vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneisiin.

Sosiaalietuusjaksojen ajalta eläkettä oli karttunut lähes kahdelle kolmasosalle vanhuuseläkkeelle siirtyneistä. Runsas 70 prosenttia kaikista sosiaalietuusjaksojen aikana karttuneista eläkkeistä perustui ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. Ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta oli karttunut eniten eläkettä yksityisen sektorin palkansaajille (keskimäärin 33 €/kk). Julkisella sektorilla 11 euroa ja yrittäjillä 5 euroa kuukaudessa. Eläkkeen kartumisessa muiden sosiaalietuusjaksojen perusteella ei sektorien välillä ollut merkittäviä eroja.

Vuonna 2019 lykkäyskorotuksen keskimääräinen euromäärä suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä miehillä oli keskimäärin 76 euroa ja naisilla 64 euroa. Vuonna 2017 tämä korotus oli keskimäärin 17 euroa. Muutos on huomattava. Se johtuu pääosin vuoden 2017 eläkeuudistuksesta. Ennen vuotta 2017 lykkäyskorotus laskettiin 68 ikävuo- den ylittävältä ajalta. Vuoden 2017 alusta lähtien lykkäyskorotus on laskettu alimman vanhuuseläkeiän ylittävältä ajalta.

Vuonna 2019 vajaat 11 prosenttia vanhuuseläkkeelle siirtyneistä siirtyi sille osittain varhennetulta vanhuuseläkkeeltä. Heidän keskimääräinen vanhuuseläkkeensä sekä sen karttumat olivat samaa tasoa kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Sen sijaan lykkäyskorotus oli heillä jonkin verran alhaisempi kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä.

Vuonna 2019 vanhuuseläkkeelle siirtyneistä 20 prosenttia siirtyi sille työkyvyttömyyseläkkeeltä. Heistä valtaosalla edeltävä eläke oli täysi työkyvyttömyyseläke. Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä keskimääräinen vanhuuseläke oli 1 404 ja osatyökyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä 1 652 euroa kuukaudessa. Tulevan ajan karttuma oli täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä keskimäärin 251 euroa kuukaudessa ja osaeläkkeeltä siirtyneillä 204 euroa.

Tulevan ajan eläkekarttuman ja sosiaalietuusjaksojen aikana karttuneen eläkkeen merkitys oli suurempi pienimmissä eläkkeissä.

Sisältö

1 Johdanto	9
2 Aineisto	10
3 Alkaneiden vanhuuseläkkeiden karttumisperusteiden erittely	12
3.1 Kaikki vanhuuseläkkeelle siirtyneet	12
3.2 Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet	14
3.3 Osittain varhennetulta vanhuuseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet	16
3.4 Työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet	17

1 Johdanto

Tässä selvityksessä eritellään vuonna 2019 alkaneiden vanhuuseläkkeiden karttumisperusteita. Ennen vuotta 2005 työeläkkeiden karttumasäännöissä oli merkittäviä sektori- ja lakikohtaisia eroja. Pääsääntöisesti eläkkeen karttuminen oli työsuhdekohtaista. Kunkin työsuhteen pituus ja ansiot työsuhteen loppupäässä ratkaisivat sen, kuinka paljon eläkettä karttui. Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa työsuhdekohtainen eläkkeen laskenta korvattiin vuosiansioihin perustuvalla laskennalla. Vuoden 2005 alusta lähtien eläkettä on karttunut myös useiden sosiaalietuusjaksojen ajalta. Työkyvyttömyyseläkkeisiin tulee lisäksi niin sanottu tulevan ajan karttuma, joka sisältyy myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen alkavaan vanhuuseläkkeeseen.

Selvityksessä eritellään sitä, missä määrin vuonna 2019 alkaneet vanhuuseläkkeet perustuivat vuoden 2004 jälkeen karttuneeseen eläkkeeseen, ja missä määrin eläkettä oli karttunut edellä mainittujen karttumisperusteiden mukaan vuodesta 2005 lähtien. Eriksseen tarkastellaan suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneitä sekä vanhuuseläkkeelle osittain varhennetun vanhuuseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeen kautta siirtyneitä. Tämä on päivitys kaksi vuotta sitten tehdylle selvitykselle, jossa tarkasteltiin vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneillä.

Selvityksen tulokset lisäävät ymmärrystä työeläkkeen karttumisesta. Selvitys vastaa muun muassa seuraaviin kysymyksiin: Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä oli eri ryhmien työeläkkeen karttumisessa? Kuinka paljon eläkettä karttui suoraan vuotuisten työansioiden perustella ja kuinka paljon tulevan ajan ja sosiaalietuusjaksojen perusteella? Missä määrin alkaneet eläkkeet perustuivat vuoden 2004 jälkeen karttuneisiin eläkkeisiin? Kuinka suuri merkitys lykkäyskorotuksella oli? Millaiset erot karttumien määrissä oli suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä sekä vanhuuseläkkeelle osittain varhennetun vanhuuseläkkeeltä tai työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneitä? Millaisia muutoksia näissä on tapahtunut kahdessa vuodessa.

Eläkejärjestelmän rekistereistä ei löydy sellaisenaan työansioista ja sosiaalietuuksista karttuneita eläkkeitä. Tätä selvitystä varten laadittiin laskentaohjelma, joka laskee ansaintarekisterin tiedoista tiettyinä vuotena eläköityneelle henkilölle eläkearvion. Selvityksen tulokset perustuvat näihin laskennallisiin yksilökohtaisiin eläkkeisiin. Vertailu todellisuudessa maksettuihin eläkkeisiin osoitti joitakin yksilötason eroja laskennalliseen eläkkeeseen. Tämän vuoksi nyt esitettävät tulokset ovat luonteeltaan arvioita. Selvityksen tulokset kuvaavat verrattain suurten ryhmien keskimääräisiä eläkkeitä. Henkilöiden jako eri sektoreihin ei ole täysin yksiselitteistä, sillä useat ovat työskennelleet sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, ja harva on koko työuransa ollut yrittäjä. Selvityksessä henkilö edusti sitä sektoria, josta hänen eläkkeensä oli pääosin karttunut.

Jukka Lampi on laatinut selvityksen laskelmat. Tiina Palotie-Heino ja Ismo Risku ovat kirjoittaneet selvityksen. Julkaisun taittoi Merja Raunis.

2 Aineisto

Selvityksessä tarkastellaan henkilöitä, jotka siirtyivät Suomesta työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen vuonna 2019 ja olivat vuoden 2019 lopussa iältään 60–68-vuotiaita. Selvityksestä jätettiin pois henkilöt, joiden työkyvyttömyyseläke oli alkanut ennen vuotta 2005. Näin tarkasteltava joukko muodostuu 55 006 henkilöstä. Heistä valtaosa (87 %) oli syntynyt vuosina 1954–1956 eli he olivat 63–65-vuotiaita. Heistä 68 prosenttia siirtyi suoraan vanhuuseläkkeelle, 20 prosenttia siirtyi vanhuuseläkkeelle työkyvyttömyyseläkkeen kautta ja 11 prosenttia siirtyi osittain varhennetulta vanhuuseläkkeeltä varsinaiselle vanhuuseläkkeelle. (Taulukko 1.)

Runsas puolet (54 %) henkilöistä luokiteltiin yksityisen sektorin palkansaajiksi, kolmannes (34 %) julkisen sektorin palkansaajiksi ja 12 prosenttia yrittäjiksi. Osuuksissa oli selviä eroja sukupuolen mukaan. Yksityisen sektorin palkansaajat ja yrittäjät korostuivat miehillä ja julkinen sektori naisilla. Sektorijako tehtiin eläkkeen suuruuden perusteella. Se on poissulkeva, eli henkilö edustaa vain yhtä sektoria. Näin ollen esimerkiksi yksityisen sektorin palkansaajaksi luokiteltiin henkilö, jonka eläkkeestä suurin osa oli karttunut yksityisen sektorin palkansaajana.

Taulukko 1

Vuonna 2019 työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle siirtyneet 60–68-vuotiaat.

	Miehet		Naiset		Kaikki	
Yhteensä	26 129	100 %	28 877	100 %	55 006	100 %
Suoraan vanhuuseläkkeelle	17 309	66 %	20 114	70 %	37 423	68 %
- ollut työttömyysturvan lisäpäivillä	880	3 %	1 290	4 %	2 170	4 %
Työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle	5 259	20 %	5 901	20 %	11 160	20 %
- täysi työkyvyttömyyseläke	4 622	18 %	4 214	15 %	8 836	16 %
- osatyökyvyttömyyseläke	637	2 %	1 687	6 %	2 324	4 %
Luopumistuen kautta vanhuuseläkkeelle	224	1 %	242	1 %	466	1 %
Osittain varhennetun vanhuuseläkkeen kautta vanhuuseläkkeelle	3 337	13 %	2 620	9 %	5 957	11 %
Yksityisen sektorin palkansaaja	17 304	66 %	12 433	43 %	29 737	54 %
Julkisen sektorin palkansaaja	4 542	17 %	14 109	49 %	18 651	34 %
Yrittäjä	4 283	16 %	2 335	8 %	6 618	12 %

Runsaat kaksi kolmasosaa vuonna 2019 vanhuuseläkkeelle siirtyneistä oli kartuttanut eläkettä sosiaalieläkejaksojen ajalta. Työttömyyden ajalta eläkettä oli kerryttänyt reilu kolmannes ja muilta sosiaalieläkejaksoilta yli puolet. Nämä osuudet olivat lähes samat

kuin vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Sen sijaan lykkäyskorotuksen saaneiden osuus nousi. Suoraan vanhuuseläkkeelle vuonna 2019 siirtyneistä 55 prosentilla oli tämän korotus. Osuus oli 46 prosenttia vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. (Taulukko 2.)

Taulukko 2

Karttumaperusteiden jakauma.

	Kaikki henkilöt		Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet	
	Lkm	Osuus	Lkm	Osuus
Yhteensä	55 006	100 %	37 423	100 %
Karttumaa sosiaalietuusjaksoilta	38 220	69 %	23 868	64 %
- karttumaa työttömyysjaksoilta	18 807	34 %	12 995	35 %
- karttumaa muilta sosiaalietuusjaksoilta	31 302	57 %	18 201	49 %
Lykkäyskorotus	23 239	42 %	20 420	55 %

3 Alkaneiden vanhuuseläkkeiden karttumisperusteiden erittely

3.1 Kaikki vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Vuonna 2019 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keskimääräinen työeläke oli 1 793 euroa kuukaudessa. Miesten eläke oli keskimäärin 2 041 euroa kuukaudessa ja naisten 1 569 euroa. Julkiselta sektorilta eläkkeensä pääosin kartuttaneiden eläkkeet olivat keskimäärin selvästi korkeampia ja yrittäjien eläkkeet olivat selvästi matalampia.

Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuudessa koko työeläkkeestä ei ollut suuria eroja eri sektoreiden välillä. Sen osuus oli kahdessa vuodessa noussut 37 prosentista 42 prosenttiin. Osuus oli naisilla (43 %) hieman korkeampi kuin miehillä (41 %). (Taulukko 3.)

Vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä keskimäärin 30 euroa (miehillä 34 € ja naisilla 26 €) eli noin 4 prosenttia oli karttunut sosiaalietuusjaksojen ajoilta. Sosiaalietuusjaksojen aikaisen karttuman suhteellinen merkitys oli jokseenkin sama miehillä ja naisilla. Miehillä korostui eläkekertymä työttömyysjaksoilta (miehet 27 €, naiset 18 €). Eläkkeen karttuminen työttömyysjaksoilta oli merkittävinä yksityisen sektorin palkansaajilla. Sen sijaan yrittäjillä työttömyysjaksojen ajalta karttuneen eläkkeen määrä oli pieni.

Tulevan ajan karttuma oli keskimäärin 50 euroa. Se oli miehillä (56 €) hieman suurempi kuin naisilla (46 €). Tulevan ajan karttuman osuus vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä oli vajaat 7 prosenttia molemmilla sukupuolilla. Kahdessa vuodessa tulevan ajan keskimääräinen karttuma nousi 35 eurosta 50 euroon.

Eläkkeen kartumisessa muiden sosiaalietuusjaksojen kuin työttömyyden perusteella ei ollut merkittäviä sektorikohtaisia eroja. Tulevan ajan karttuma muodosti julkisella sektorilla keskimäärin hieman pienemmän osuuden vuoden 2004 jälkeen karttuneista eläkkeistä kuin yrittäjillä tai yksityisen sektorin palkansaajilla.

Sosiaalietuusjaksojen aikainen eläkekarttuma ja tulevan ajan eläkekarttuma olivat suhteellisesti tärkeimmät pienimmissä eläkkeissä. Alimmassa kvartiilissa näiden karttumaperusteiden osuus yhteensä suhteessa vuoden 2004 jälkeen kartutettuihin eläkkeisiin oli keskimäärin runsas neljännes (71 €/kk). Alimpaan kvartiiliin kuuluneet saivat myös Kelan eläkkeitä. Niinpä tässä ryhmässä kokonaiseläketurvan kannalta sosiaalietuusjaksojen ja tulevan ajan merkitys oli hieman pienempi kuin pelkän työeläkkeen tarkastelu antaisi ymmärtää. Ylimmässä kvartiilissa sosiaalietuusjaksojen aikaisen eläkekarttuman ja tulevan ajan karttuman yhteismäärä oli keskimäärin vajaat 5 prosenttia (65 €/kk) vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä. Kaikissa kvartiileissa vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke muodosti jokseenkin saman osuuden (noin 42 prosenttia) kokonaiseläkkeestä. (Taulukko 4.)

Taulukko 3

Eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen ja sektorin mukaan, kaikki siirtyneet.

Miehet	Yksityinen	Julkinen	Yrittäjä	Kaikki
Lukumäärä	17 304	4 542	4 283	26 129
Eläke keskimäärin, €/kk*	2 043	2 556	1 485	2 041
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	853	1 016	600	840
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	44	19	13	34
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	36	12	5	27
- tulevan ajan karttuma	59	52	46	56
Lykkäyskorotus, €/kk	45	115	40	57
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	41,7 %	39,7 %	40,4 %	41,1 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä				
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	5,1 %	1,8 %	2,2 %	4,1 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	4,3 %	1,2 %	0,8 %	3,2 %
- tulevan ajan karttuma	7,0 %	5,1 %	7,6 %	6,6 %

Naiset	Yksityinen	Julkinen	Yrittäjä	Kaikki
Lukumäärä	12 433	14 109	2 335	28 877
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 440	1 748	1 174	1 569
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	623	736	521	670
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	36	19	13	26
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	28	10	5	18
- tulevan ajan karttuma	41	49	47	46
Lykkäyskorotus, €/kk	34	65	33	49
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	43,3 %	42,1 %	44,4 %	42,7 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä				
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	5,8 %	2,6 %	2,5 %	3,9 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	4,6 %	1,4 %	1,0 %	2,7 %
- tulevan ajan karttuma	6,7 %	6,7 %	9,1 %	6,8 %

Kaikki	Yksityinen	Julkinen	Yrittäjä	Kaikki
Lukumäärä	29 737	18 651	6 618	55 006
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 791	1 944	1 375	1 793
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	757	804	572	751
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	41	19	13	30
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	33	11	5	22
- tulevan ajan karttuma	52	50	46	50
Lykkäyskorotus, €/kk	41	77	37	53
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	42,2 %	41,4 %	41,6 %	41,9 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä				
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	5,4 %	2,4 %	2,3 %	4,0 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	4,4 %	1,4 %	0,9 %	3,0 %
- tulevan ajan karttuma	6,8 %	6,2 %	8,1 %	6,7 %

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

Taulukko 4

Eläkkeen karttumisperusteet eläkkeen suuruuden mukaan, kaikki siirtyneet.

	Yht.	Q1	Q2	Q3	Q4
Kvartiilin yläraja		1 093	1 649	2 234	
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 793	638	1 382	1 955	3 358
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	751	270	581	791	1 434
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	30	30	35	29	26
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	22	24	26	20	19
- tulevan ajan karttuma	50	41	65	56	39
Lykkäyskorotus, €/kk	53	13	24	45	139
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	41,9 %	42,4 %	42,0 %	40,5 %	42,7 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä					
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	4,0 %	10,9 %	6,0 %	3,6 %	1,8 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	3,0 %	8,9 %	4,5 %	2,5 %	1,3 %
- tulevan ajan karttuma	6,7 %	15,1 %	11,1 %	7,0 %	2,7 %

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

3.2 Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneiden henkilöiden eläkkeiden keskiarvo oli 1 874 euroa kuukaudessa vuonna 2019. Tämä oli lähes 100 euroa enemmän kuin vuonna 2017 siirtyneillä. Miehillä keskimääräinen eläke oli 2 153 euroa ja naisilla 1 634 euroa kuukaudessa. (Taulukko 5.)

Sosiaalietuusjaksojen ajalta miehille oli karttunut eläkettä keskimäärin 36 euroa ja naisille 28 euroa. Valtaosa siitä oli kertynyt työttömyysjaksoilta. Sosiaalietuksien ajalta kertynyt eläke muodosti keskimäärin vajaat 4 prosenttia vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä sekä miehillä että naisilla. Osuus on hieman alempi kuin vuonna 2017 suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä.

Vuonna 2019 lykkäyskorotuksen keskimääräinen euromäärä oli miehillä keskimäärin 76 euroa ja naisilla 64 euroa. Vuonna 2017 vanhuuseläkkeelle siirtyneillä tämä korotus oli keskimäärin 17 euroa. Muutos on huomattava. Se johtuu suurelta osin vuoden 2017 eläkeuudistuksesta. Ennen vuotta 2017 lykkäyskorotus laskettiin 68 ikävuoden ylittävältä ajalta. Vuoden 2017 alusta lähtien lykkäyskorotus on laskettu alimman vanhuuseläkeiän ylittävältä ajalta.

Taulukko 5

Eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan, suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet.

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	17 309	20 114	37 423
Eläke keskimäärin, €/kk*	2 153	1 634	1 874
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	903	708	799
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	36	28	31
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	30	21	25
- tulevan ajan karttuma	-	-	-
Lykkäyskorotus, €/kk	76	64	69
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	42,0 %	43,4 %	42,6 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	4,0 %	3,9 %	3,9 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	3,4 %	2,9 %	3,2 %
- tulevan ajan karttuma	-	-	-

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

Suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneistä vajaat 2 600 henkilöä oli ollut työttömyysturvan lisäpäivillä (taulukko 6). Heidän keskieläkkeensä (1 374 €/kk) oli selvästi matalampi kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keskieläke (1 874 €/kk). Työttömyysjaksojen ajalta kertynyt eläke oli merkittävä: keskimäärin 124 euroa kuukaudessa ja sen osuus oli runsas viidennes vuoden 2004 jälkeisestä karttumasta eläkkeestä sekä miehillä että naisilla. (Taulukko 6.)

Taulukko 6

Eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan, suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneet työttömyysturvan lisäpäivillä olleet.

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	1 031	1 554	2 585
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 626	1 206	1 374
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	677	515	579
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	149	121	132
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	141	113	124
- tulevan ajan karttuma	-	-	-
Lykkäyskorotus, €/kk	33	30	31
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	41,6 %	42,7 %	42,2 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	22,0 %	23,6 %	22,8 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	20,8 %	21,9 %	21,4 %
- tulevan ajan karttuma	-	-	-

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

3.3 Osittain varhennetulta vanhuuseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Vuodesta 2017 lähtien on ollut mahdollista valita osittain varhennettu vanhuuseläke. Osittainen vanhuuseläke tarjoaa joustavan mahdollisuuden yhdistää työnteko ja osittainen eläke. Osittaisen vanhuuseläkkeen voi ottaa aikaisintaan 61-vuotiaana. Kertyneestä eläkkeestä voi tällöin ottaa maksuun 25 tai 50 prosenttia ja siihen tehdään pysyvä varhennusvähennys, joka on 0,4 prosenttia jokaista varhennuskuukautta kohti. Vähennys säilyy varhennetussa osuudessa myös vanhuuseläkkeen tai muun eläke-etuuden alkaessa osittaisen vanhuuseläkkeen jälkeen. Osittaisen vanhuuseläkkeen varhentamattomaan osaan saa ns. lykkäyskorotuksen, jos jatkaa työskentelyä yli oman eläkeikänsä.

Vuonna 2019 osittain varhennetulta vanhuuseläkkeeltä siirtyi lähes 6 000 henkilöä vanhuuseläkkeelle. Heidän keskimääräinen vanhuuseläkkeensä oli 1 946 euroa kuukaudessa. Tämä oli 72 euroa enemmän kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Erityisesti naisilla oli tässä ryhmässä korkeampi keskimääräinen eläke kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä.

Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen määrä ja osuus sekä sosiaalietuusjaksoilta kertyneen eläkkeen määrä ja osuus eivät poikenneet suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneistä. Sen sijaan lykkäyskorotuksen määrä oli alhaisempi kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä (Taulukot 5 ja 7).

Taulukko 7

Eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan, osittain varhennetulta vanhuuseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet.

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	3 337	2 620	5 957
Eläke keskimäärin, €/kk*	2 159	1 675	1 946
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	904	725	825
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	39	29	35
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	32	19	26
- tulevan ajan karttuma	-	-	-
Lykkäyskorotus, €/kk	48	49	49
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	41,9 %	43,2 %	42,4 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	4,3 %	3,9 %	4,2 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	3,5 %	2,6 %	3,2 %
- tulevan ajan karttuma	0,0 %	0,0 %	0,0 %

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

3.4 Työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet

Sairauden, vian tai vamman aiheuttaman työkyvyttömyyden jatkuessa vähintään vuoden ajan henkilö voi saada työkyvyttömyyseläkettä. Se voidaan myöntää henkilölle, joka ei ole täyttänyt ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää joko täytenä tai osittaisena. Osittaiselta työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyvän eläkkeeseen voi sisältyä lykkäyskorotus. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeensaajan saavuttaessa vanhuuseläkeiän.

Vuonna 2019 työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyi 11 160 henkilöä vanhuuseläkkeelle. Heistä valtaosa, eli 8 840 siirtyi vanhuuseläkkeelle täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä. Runsaat 2 300 henkilöä siirtyi osatyökyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle.

Osatyökyvyttömyyseläke on määrältään puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Kun osatyökyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, se kerrotaan kahdella. Osatyökyvyttömyyseläkkeen jälkeinen vanhuuseläke on siis lähtökohtaisesti yhtä suuri kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen jälkeinen vanhuuseläke.

Eläkkeen aikainen työskentely kartuttaa uutta vanhuuseläkettä täyden ja osatyökyvyttömyyseläkkeen ajalta. Eläkeaikaisen työn karttumisprosentti on kuitenkin 1,5 eli eläkkeen aikaiseen työskentelyyn ei sovelleta korotettuja karttumisprosentteja. Työkyvyttömyyseläkkeen aikaiseen työskentelyyn liittyy ansiorajoja.

Ns. tulevan ajan karttuma on merkittävä osa työkyvyttömyyseläkettä. Sen tarkoituksena on korvata vakuutetulle työkyvyttömyyden vuoksi pois jääviä työansioita vanhuuseläkeikään asti. Tulevan ajan eläke lasketaan eläketapahtumavuoden alusta sen kuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläke lasketaan pääsääntöisesti työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden ansioiden perusteella.

Täyden ja osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana ei eläkettä kartu sosiaalietuusjaksoilta, jos työkyvyttömyyseläke on voimassa kalenterivuoden alusta loppuun asti. Jos eläke ei ole voimassa koko kalenterivuotta, kyseisen vuoden ajalta sosiaalietuusjaksojen karttuma on samanlainen kuin muillakin vakuutetuilla.

Vuonna 2019 täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneiden työeläke oli keskimäärin 1 416 ja osatyökyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä keskimäärin 1 652 euroa kuukaudessa, kun suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keskiarvo oli 2 041 euroa kuukaudessa. Osatyökyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneillä vuoden 2004 jälkeinen eläkekertymä oli suhteellisesti lähes yhtä suuri kuin suoraan vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Sen sijaan täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneiden eläkkeistä oli karttunut vuoden 2004 jälkeen suhteellisesti ottaen pienempi osuus. (Taulukot 3, 7 ja 8.)

Tulevan ajan karttuma oli merkittävä työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneillä. Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä se oli keskimäärin 251 euroa kuukaudessa ja osaeläkkeeltä siirtyneillä 204 euroa. Täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siir-

tyneillä tulevan ajan karttuman osuus vuoden 2004 jälkeen kertyneestä eläkkeestä oli lähes puolet niin miehillä kuin naisilla. Osatyökyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneillä tulevan ajan karttuman osuus vuoden 2004 jälkeen kertyneestä eläkkeestä oli vajaa kolmannes. Tämä ero selittyy sillä, että osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirytään keskimäärin myöhemmin kuin täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle. (Taulukot 8 ja 9.)

Sosiaalietuusjaksoilta eläkettä oli kertynyt suhteessa kaikkeen vuoden 2004 jälkeiseen karttumaan täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä siirtyvillä keskimäärin 4,7 prosenttia, kun se oli 3,9 prosenttia niillä, jotka siirtyivät suoraan vanhuuseläkkeelle. Näin siitä huolimatta, että eläkkeellä olo vähentää mahdollisia muita sosiaalietuusjaksoja. Osatyökyvyttömyyseläkkeeltä siirtyneillä sosiaalietuusjaksojen karttuma oli verraten pieni.

Taulukko 8

Eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan, täydeltä työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet.

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	4 622	4 214	8 836
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 587	1 228	1 416
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	575	476	528
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	29	21	25
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	15	10	13
- tulevan ajan karttuma	271	228	251
Lykkäyskorotus, €/kk	0	0	0
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	36,3 %	38,7 %	37,3 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	5,0 %	4,4 %	4,7 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	2,6 %	2,1 %	2,4 %
- tulevan ajan karttuma	47,1 %	47,9 %	47,4 %

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

Taulukko 9

Eläkkeen karttumisperusteet sukupuolen mukaan, osatyökyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet.

	Miehet	Naiset	Kaikki
Lukumäärä	637	1 687	2 324
Eläke keskimäärin, €/kk*	1 921	1 550	1 652
Vuoden 2004 jälkeen karttunut eläke*, €/kk, josta	779	644	681
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	17	16	16
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	5	3	4
- tulevan ajan karttuma	245	188	204
Lykkäyskorotus, €/kk	2	1	1
Vuoden 2004 jälkeen karttuneen eläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä	40,6 %	41,5 %	41,2 %
Osuudet vuoden 2004 jälkeen karttuneesta eläkkeestä			
- sosiaalietuusjaksojen ajalta karttunut	2,2 %	2,4 %	2,4 %
- työttömyysetuusjaksojen ajalta karttunut	0,7 %	0,5 %	0,6 %
- tulevan ajan karttuma	31,5 %	29,3 %	30,0 %

* Sisältää lykkäyskorotuksen.

Eläketurvakeskuksen
tilastoja

Mistä vuonna 2019 alkaneet vanhuuseläkkeet karttuivat?

Eläketurvakeskuksen tilastoja

Eläketurvakeskus on lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja. Tilastoja-sarjassa julkaistaan tilastotietoja eläketurvan eri alueilta. Tilastot perustuvat eläkejärjestelmän rekisteritietoihin.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN